

Архів з бігону.
Черніківсько-Бережанська округа ОУН

ПАПКА

ДЛЯ 142

паперів

Звіт про хід виборів Верховної Ради
УРСР 09 лютого 1947р. у Бережанському,
Козівському, Стрипському,
Кропівському, Монастириському районах.
Примедано інформацію ОУН про ласи,
застосовані радянськими органами влади
під час проведення виборів. Мацмюписи

20 р.

Крайні дати: лютий 1947р.
Кількість документів: 3
Кількість аркушів: 13
Зберігати: постійно

З В І Т

з т. зв. виборів у Верховну Раду УРСР, що відбулися 9. 2. 1947 р.

День "виборів" попередила сильна реклама на сторінках республіканських, обласних і районних газет, в яких виллято цілі потоки брехливих слів про "радянську демократію" і "найдемократичніший лад" у світі. Реклама в центральній пресі була призначена для закордонних читачів, не незакаптурених більшовицькими ідеями - дурманом, людям, що не знають більшовицької дійсності. Вона мала протиставитися здоровим думкам "реакціонерів", що мали нагоду розоблачити більшовицького Обінкса.

Обласні і районні газети були попереджені обіцянками благ, які принесе четверта п'ятилітка. Таке торговельне потягнення було кінечне, бо радянський покупець не прийняв би того барахла, яке висилають для продажу за кордон, тому що він вже добре пізнав його якість. Гелій, Голодний і Басий громадянин СРСР не дався би зловити на ідеїну вудочку - знали це більшовицькі грачі, тому призначили для нього іншу вудку - перспективи, зв'язані з виконанням четвертої п'ятирічки.

За сцен сіл і міст сипалися солодкі слова про перехід від соціалізму до комунізму. Всякого рода агітатори і пропагандисти малювали в ярих красках образи будучого "щасливого і заманливого" життя.

Не такі пропагандивні підготовки, приступили до конкретної роботи, яка заключалася в комплектуванні виборчих округ, дільниць, виборчих комісій, у висуванні кандидатів і стріч кандидатів з виборцями. Головну роль у цій роботі відігравала партія. Вона zarazem була і автором комедії, що зється "вибори". Однак в останній дії цієї комедії потрібна була товпа /масова сцена/, тому більшовицькі режисери силою гонять цю товпу, яку делікатно називають народом, щоб видивше не стратило своєї вартості. Фінал комедії "вибори" назвали таємним голосуванням.

Закі почнемо характеризувати участь народу у передвиборчій кампанії і самих "виборах", подрібно розглянемо підготовку аранжерів до виступу. Тут маємо на увазі комплектування агітпунктів з агітаторами і всякі резолюції - зобов'язання, виконання яких "одноголосно" з "великим патріотичним піднесенням" приймався народ.

Ще далі до "виборів" по селах районів роз'їхалися уповноважені, які почали підбирати агітаторів, щоб ці роз'яснювали "положення про вибори" і Конституцію. Селе ділили на десятятки, до яких прикріплювали агітатора. До агітаційної роботи включали сільську інтелігенцію, адміністрацію та свідоміх селян. В деяких селах, як: Дібне, Вишки, Августівка, Хорестець, Кенюхи /кез. р-ну/, були такі агітатори, що днем заходили до хат і викладали людям виборчий закон - пише "Радянське Слово" /орган кез. РВК/. Та коли з нашої сторони перевірене наведені в газеті факти і людей виявилось, що частина тих "кращих агітаторів" - це анальфабети, або політично неграмотні. А їхню роботу найкраще схарактеризує факт, що зараз по одержанні "положень" і "конституцій", ці "ідейні агітатори" дбайливо скурили ці "найдемократичніші закони" із-за браку курильного паперу. Це довідалися ми з уст цих же агітаторів.

Про "велике піднесення", з яким народ прийняв "вибори" пише згадана газета так: "У зв'язку з всенароднім святом, багате господарів рішили вивести весь гній і відремонтувати всі берени". Напевне в жодній демократичній державі населення не приймає всенароднього свята з так гнійним піднесенням.

Щоб навітлити роботу агітаторів наведемо факти, які мали місце в со.: Бухидів, Вимислівка, Мехова, Зелочівка /кез. р-ну/. В цих селах агітатори мали доручення розліпити лозунги. Вони цього не зробили. По справу розшифрували секретар РК КП/б/У Вакуненко, голова РВК Кротевич та представник з області які контролювали підготовку до "виборів". За недбайливе ставлення до роботи добре прочесали вчителів і виборчу комісію цих сіл, грозиди їм замкненням.

Тому, що центр не покладав на роботу агітаторів /їх назначено по звича вислав на села своїх уповноважених і різних пропагандистів, які мали

Handwritten notes:
Хочемо
У

за завдання виголошувати передвиборчі мітинги. На них багато говорилося про "найдемократичніші вибори" в світі, "радянську демократію", "Бандьорів" та їхню "антинародну роботу" і про колгоспи, як одинокий засіб до досягнення "заможного і щасливого" життя. На мітинги йшов народ під примусом, неохоче.

На передвиборчій нараді передовиків сільського господарства, що відбулася в місті Козова 15.1.47. - голова РВК Кротевич заявив: "Вашим завданням є зміцнити існуючі вже колгоспи та створити ініціативні групи по організації колгоспів. Подбати за те, щоб якнайкраще перевести вибори". На мітингах не обходилося без всякого рода погроз. Нпр.: в с. Ішків /зол. р-ну/ уповноважений по виборах Пастушенко говорив: "Хай хтось по-пробує не йти до виборів, тоді заарештуємо, а те і вивеземо". В такому тоні були видержані всі виголошені мітинги. Уповноважений т. Тимошенко в с. Шумляни /підг. р-ну/ говорив: "Бійці наші знайдуть всіх, хто не піде голосувати. Ми знайдемо навіть тих бандитів, котрі нам колись шкодили і тепер шкожать. Всі, що не підуть голосувати, пойдуть в Сибір".

Крім мітингів, більшовики організували т. зв. стрічі виборців з кандидатами.

25.1.47. така стріча виборців з кандидатом Гришком - генерал майором, що відбулася в с. Шумляни.

День перех стрічею уповноважені сс. Бокова, т. Погоча, Шумлян і Слав'ятиня т. Тимошенко, повідомили голів сільрах, виборчих комісій і директорів шкіл, щоб ці zorganizували масові походи до Шумлян. Масовості однак не було, а було насильство. Товариші уповноважені силою гонили виборчі комісії на стрічу.

25.1. Гришко приїхав на стрічу. "Улюбленця народу" охороняло 40 енкаведистів, з яких розложили застави довкруги села. Біля нього була спецохорона.

У своєму виступі Гришко, між іншим, говорячи про "бандерівців" сказав: "Якщо би ви /народ/ хотіли, то протягом двох місяців не стало би ані одного бандерівця".

Кілька днів пізніше Алексєєв /невідомо функція/ сказав до членів "виборчої комісії": "Чи ви будете голосувати, чи ні т. Гришко і так буде депутатом, бо він має багато заслуг перед партією і урядом". Вислів згаданого Алексєєва кидає ярке світло на занчєння голосу народу.

Подібна стріча відбулася в м. Березанях, яку відбув кандидат Берехович. Цій стрічі брали участь по 2 - 3-ох представників з кожного села.

Примітка: Біографії кандидатів в окремих залучниках. / Не сиділи бездільно з заложеними руками поліційні органи мхд і мго. Вони також виключилися у виборчу кампанію. По селах zorganizовано ряд трусів, арештувань і засідок.

В днях від 27.1. - 30.1.47. була переведена сильна облога у підлісних селах Козівщини і північної Березанщини. Облогу перевозило "Суворовське Уччище".

До сіл були прикріплені гарнізони, які склалися від 8 - 12 чол. Гарнізони ці були створені з курсантів і бойових військ мхд. Вони мали за завдання виключно нагляд за підготовкою і ходом голосування. Вони виконували найголовнішу роль під час голосування - гонили народ до виборчих урн. Рівнож дбали про те, щоб не появлялися противиборчі кличі і не зникали більшовицькі. Та їхня присутність не припинила противиборчої кампанії.

По всіх селах були назначені нічні вартівники, які також мали берегти кличів.

Так виглядала підготовка до "виборів".
Тепер спинимось на останній дії комедії т. зв. "Вибори до Верховної Ради РСР" - голосуванні.

У протизагу до минулорічних "виборів" у Верховну Раду СРСР "вибори" 9.11.47. були менш жорстокі. Менше було випадків терору без маски - масових побойів, арештів, стрілянини і др., хоч і тепер без цього не обходилося. Однак, як і минулого року, не бракло масових шахрайств, насильства, погроз і ін. Коли б вони хотіли були оминуті цих випробуваних методів

тоді вибори були би зазнали неминучого краху.

Нижче схарактеризуємо тактику більшовиків у кожному районі зокрема.

Бережанський р-н.

Щоб оминати зникнення виборчої комісії, як це було мунудого року, більшовики заздалегідь поробили відповідні заходи. 8.2. зібрали всіх членів виборчих дільниць та агітаторів, держали їх через цілу ніч до ранку 9.2., щоб мати їх під руками. Це явище можна було засервувати по всіх селах районів. На довітку військові актив села ходили по хатах і зганяли людей до голосування.

Найкращий доказ на те, що народ не хотів іти голосувати є випадки побиття виборців всякого роду уповноваженими. Ось примір: в с. Лапшин уповноважений Синиця сильно побив гр. Таманського Іванатемух, тому, що не хотів іти голосувати, бо мав похерті чоботи.

Одним з практикованих більшовиками способів було т. зв. дотикання виборчого бюлетеня виборцем. Виглядало воно так: Більшовик брав бюлетень і давав виборцеві, а коли цей не хотів прийняти його, тоді більшовик дотикав ним виборця і кидав бюлетень в урну. Для зображення цього методу подаємо факт, який мав місце в с. Поручин. Дослідник св. Письма Худик Михайло не хотів голосувати, йому силою вихали виборчий бюлетень та зганданий затиснув кулак і не хотів випустити бюлетеня в урну. На це була рада. Силою розведена в'язтук, а бюлетень впав у урну.

Щоб не мати мороки з поодинокими виборцями, "советська демократія" дає можливість одному виборцеві проголосувати за кількох, а то за кільканидцятьох. На доручення уповноваженого Федоренка, заступника голови виборчої комісії в с. Віша проголосував за 15-ьох неприємних.

Як відомо кабінки біля урн є построяні на те, щоб виборець відскреслити депутата, на якому він не хоче дати свого голосу. "Демократи" бережанського р-ну забули про призначення цих кабін, тому не дозволяли виборцям заходити туди, щоб не креслити і ніяких креслячих рахунків не писати протирадянських кличів. Так виглядає тайне голосування у більшовицькому.

В селі Базниківка провокатор з Раю Лунаєвський побив Мандрій Анну, Ткачик Петра, переобленців: Восяк Яким, його жінку і дочку Стефу Катю.

Щоб заломити негативну поставу населення до виборів, більшовики та практикували таке: Уповноважені заходили до громадян, які вороже наставлені до радвлади і мають авторитет в селі та заявляють їм, що вони першими за своїми родинами мають явитися до голосування. Упамнені особи, боячись репресій, виконують наказ.

Нпр. в с. Котові перед виборами до громадянина Бартика Миколи зайшов уповноважений Лебедев і сказав: "чи хто підєе голосувати, чи ні, я хочу бачити тебе з родиною першого коло урни. Ти знаєш, чому знаю, хто ти є". Чоловік цей послухав наказу і першим проголосував.

Підводячи підсумки вислідів голосування воно виглядало так:

проголосували самі більшовики	50%
проголосувало добровільно	15%
проголосувало під шантажем	20%
взагалі не голосувало	15%

Козівський р-н.

М. Козова.

Заки зачнемо характеризувати хід виборів у цілому районі, спинимося на центрі.

Дня 9.2. 1937. о год. 8-тій ранку, десятки почали скликати виборців. Пршими проголосували переселенці / колгоспники / з с. Ваходу. Я місцевого населення це нікого не було. Побачивши такий стан, більшовики розійшлися по вулицях. Ішли хата-в-хату і виганяли людей до виборчих дільниць, з яких один містився в райбінвідділі, а другий в міськраді. Уповноважений Мукомел брав кожного виборця з одержаним бюлетенем за руку і вказував де він має його вкидати. Виборець не міг взагалі користатися кабінки, як-що навіть хотів був прочитати що написано на бюлетені. На другій виборчій дільниці виборці мали більше "демократичних прав", бо при підсумці

голосів виявилось багато почерканих бюлетенів. Їх більшовики замінили добрими. На кільканадцятьох бюлетенях були кличі: "Геть Сталіна, смерть партії", "Голосувати будемо за волю України". В протоколі було зареєстровано 25 неважних голосів. Понад 100 осіб взагалі не голосувало.

Так голосував районний центр, де передвиборча тренівка проходила день в день.

Багато гірше для більшовиків представлявся вислід "виборів" по селах району. Однак заки говоритимемо про нього, очеркнемо методи, якими послуговувалися більшовики при голосуванні.

По всіх селах району більшовики мусили гонити народ до урн, бо добровільно він не хотів іти голосувати. При цьому не обходилося без побоїв. У с. Вівсья сильно побито Стефанюка Занона с. Ілька ур. 1928 р., Олійника Павла та Ковалів Василя.

У с. Потік побито Лупиноса Гринька, Дихолет Стефку, на якій порвано одіння тому, що вона старалася втічи. Тому, що побії не могли зламати постави народу, більшовики взялися до іншого способу, - голосували самі і змушували батька голосувати за цілу родину.

Перший, практикований більшовиками спосіб виглядав так: Більшовик пристурні брав відповідну кількість голосів, кидав до середини, викреслюючи при цьому з виборчого списку таку саму кількість виборців. Цю їхню роботу бачили громадяни с. Вівсья - Дорош Дмитро та Рубаневський Петро.

Щоб не морочити собі голову виборцями, уповноважений на с. Пенів Прякко проголосував сам за 235-ьох виборців.

Уповноважений на с. Вибудів - Антіпов. з 593-ьох виборців проголосувало за себе 297, а за решту проголосував він сам.

Подібно голосували інші села району. Були випадки, що "демократи" стріляли з крісів і автоматів у селах, де народ не йшов до голосування /Коньки/.

Наведені факти дадуть повний образ перебігу голосування і схарактеризують "радянську демократію" вночі. По так "вхалім" голосуванні, приступимо до підсумків голосів. При підчислюванні бюлетенів виявилось багато почерканих і поцятких, а на багатьох були понаписувані наші кличі. Деякі їх і писали люди, яких силою загнали до урн.

В с. Вишки голова РВК Кретевиц при відчиненні урн побачив багато почерканих бюлетенів. Ка в шалі, який його охопив на вид почерканих голосів поламав усі олівці і лягав голову сільради, що був при голосуванні і сам ще не голосував, мовляв, хай наперед всі мої громадяни проголосують. Червоноармієць, який обсервував цю сцену, після відходу Кретевица сказав до людей "да, оттак виглядає ціла советська демократія".

При підчислюванні голосів виявилось, що з 630 бюлетенів, 420 було почерканих і поцятких та з написами "Хай живе Бандера", "Прощ Сталіна" і ін. Ці бюлетені знищено, замінивши їх новими.

По цілому районі проголосувало:
 під примусом - 60
 проголосували більшовики - 80
 добровільно - 10

Золотниківський р-н.

Стягаючи голоси в цьому районі, більшовики користувалися двома головними методами - побоями і голосуванням за виборців.

За те, що не хотіли йти добровільно до голосування побито:
 в с. Ішкові громадяни: Лисого Петра, Онуфрій Анні, Іваськова Володимира,
 в с. Раковець грона: Сабатюка Миколу, Шупляка Степана,
 в с. Соснові грона: Капустинського Миколу, Гаріон Анну, Крутиголову Стефанію, учительку східнячку Козлову Елію, Лоїка Ізидора побито і бо-
 сого гнано по снігу до урн,
 в с. Сонільники грона: Лопатинського Василя, Лагойду Ілька, Середу Богдана, Ворика Михайла і Тесляка Петра,
 в с. Соколів грона: Сузанського Івана, Лагойду Івана, Капустянського Петра,
 в с. Вурканів грона: Гоцкалюк Антона, Саноцького Михайла, Кіндрат

Магдалину, яку силою гнано до урни. По дорозі вона втікала, та її зловлено, при тому до крови побито голову і так окровавлену припровадили її до урни. Та вона не віддала свого голосу,

в с. Михайлівка гром.: Комаринського Сидора, Вена Івана, Басів Олексу.

Другим методом користувалися по всіх селах району, бо в противному випадкові бракувало б їм багато голосів. Нпр.: в с. Богатківці на 930 голосуючих, голосувало 250 під репресіями, а за решту проголосували самі більшовики,

в с. Семиківці на 270 голосуючих, голосувало 33 під примусом, а за решту віддали голоси більшовики,

в с. Раковець на 324 голосуючих, проголосувало під примусом 110, за решту голосували більшовики,

в с. Боснів на 668 голосуючих, проголосувало під примусом 250, добровільно 50, а за решту проголосували "демократи",

в с. Бренгалівка на 340 голосуючих, проголосувало під примусом 29, а за решту голосували більшовики.

Села: Хатки, Шкіндерівка - зовсім не голосували.

З наведених даних видно, що з "виборів" було б получилося б'яско, якщо б більшовики не були видумали цього "демократичного" способу.

В районнім центрі в м. Ш-н і в ч. к. до 3-ьої год. поп. за виїмком адміністрації та східняків, ніхто не голосував. Голосування було переведене доді, коли починаю з виборами по селах. Та вислід, як на районний центр був зовсім нездоволяючий - 30% населення взагалі не брало участі в голосуванні. За нього проголосували більшовики.

Підгірський р-н

Спеціальну увагу звернули більшовики на підлісні села, бо думали, що тут будуть брати участь у голосуванні "бандьори". Тому в цих селах скріплено гарнізони, а до деяких сіл /Слав'ятин, Шумляни/ вислане сильне підкріплення з максимами і гранатометами. Та втручання у "вибори" "бандьорів" не було, а народ всетям голосувати не пішов. При цьому слід підкреслити, що в селах: Рудники, Носів, Гнільча, Слав'ятин, Лиса, Шумляни сам народ розповсюджував противиборчі кличі і висив більшовицькі.

Як у попередніх випадках, так і тут народ ішов голосувати виключно під примусом і побоями.

В с. Боків побито десятника Гуху Дмитра і його дочку Анну,

в с. Шумляни побито гром. Струсінського Івана,

в с. Слав'ятин гром. Сарбицького Косифа,

в с. Лиса Войницького Антона.

Вачучи тверду поставу народу, почали самі голосувати. Це практикували в кожному селі.

В деяких селах сипали голоси, не числячи і при підсумках виходила надвизка - перевиконання плану. Нпр.: в с. Боків на 662 виборців було 762 голосів. Така історія з с. Носів, однак з цієї різницею, що місцева комісія навіть не знає вислїду голосування, бо її не допущено до підчислення.

Такі села, як Рудники, Боків, Теляче, Регайлиха, Істинівка - не голосували зовсім.

Накінець схарактеризуємо нашу противиборчу роботу, поставу переселенців і голодуючих з СУЗ.

Наші противиборчі заклики і листівки населення приняло. Найкращий доказ - це постава народу до "виборів", яка зображена вище. По селах, де нема підпільників, а також районних центрах, поява наших летючок зробила сильне враження на населення. Появою летючок в м. Козова населення тішилося, бо переконалося, що наш рух діє і не є зліквідований, як говорять більшовики.

Діставши наші відозви, більшовики перевірили всі установи, які користуються машинами до писання. З кожної брали до порівняння прифт. У Вишнівчику після появи наших летючок приарештовано і перевірено всю адміністрацію. Також пороблено основні труси між учнями в школі.

Дуже маленький процент української громадськості був би голосував, якщо би більшовики не були гнали силою до урн і не примінювали терору, включно з розстрілом, який мав місце в с. Пенів. Лейтнант мго Халін застрелив вартового Красновського Пилипа за те, що на його відтинку появилися наші противиборчі заклики.

Велике враження зробили наші відозви на голодуючих в ОУЗ. Читаючи подекуди наші листівки, говорили, що все написано є правдою. Нпр.: в селі Куропатники /береж. р-н/ кількох східняків читало відозву "Голодуючі України". Скінчивши читати, один з них сказав до місцевих громадян: "Все правильно написано і нічого не лишається, лише брати вінтовки і робити так, як пишуть."

В с. Плотича /квз. р-н/ з 170 зареєстрованих східняків проголосувало 150, а решта відмовилися від голосування.

В с. Ішків /золот. р-н/ привели під примусом до урни 15-бох голодуючих з торбами, які на пропозицію йти голосувати говорили "чорт з твоїм голосуванням, я хочу їсти". Голосувати мусли.

Так само байдуже до виборів поставилися і переселенці. Дуже дивувалися звідки взялися противиборчі листівки, коли більшовики так завзято поборюють наш рух. Багато західняків взагалі не голосувало /с. Вимислівка, Будилів, Плотича /коз. рн/, Куропатники, Шибалин, Літатин /бер. р-н/, Соснів /зол. рн/, Воків, Ригаїлиха /підг. р-н/ /.../

В нашій противиборчій кампанії головну роль відіграли лейтанта пропаганда, противиборчі листівки та кличі, яких не бракувало в кожному районі.

Тиждень перед виборами почато розповсюджувати листівки: тахклялі: "Голодуючі України", "Громадяни України", крім цього різного змісту кличі.

Крім летючок, які трактували виключно питання виборів, в меншій кількості розповсюджено листівки і кличі, які вдаряли загально по політично-економічній основі більшовицького ладу, як: "Заклики проти сталінської п'ятирічки" /їх розповсюджувано тільки в районних центрах і не за лізницями України з Східних областей України", "Українці західних областей", "Врати переселенці" /їх розповсюджувано по селах, в яких живуть українці з Заходу/.

Кличі: "Хай живе Українська Самостійна Соборна Держава", "Ватки українці", "Гнаки, гначки", "учителі українці", "Мешканці міст" розповсюджено виключно в районах /школа, уряд/.

У залежності від потреб, в якому місці вважалося за відповідне розповсюдити листівки, вишукувалося різні способи, щоб вони зашли на місце призначення.

0389

Лютий 1947 р.

X Сучасні -

ЗВІТ ПРО XII ВИБОРІВ
до Верховної Ради УРСР дня 9. II, 1947 р.

Район Коронень.

В половині листопада 1946 р. в республіканських газетах опубліковано Указ Президії Верховної Ради УРСР, про нові вибори до Верховної Ради УРСР дня 9 лютого 1947 р. Цей "Указ" був неспроможним передрукованим обласною та районною газетою з більшими передовицями, які зміняли вкрайими відносно реалізації виборів на місцях.

Далше слідував поділ на округи. Район Коронень був призначений до Бучацької виборчої округи № 332, яка вже мала право виставити кандидатів в депутати і затверджувати їх в створеному Виборчому Округовому Комітеті. Виборча Округова Комісія складалася з партійних з промисловських представників, висуяених також ними ж організаціями при кінці листопада 1946 р.

Виборча округа містила в собі два адміністративних райони /бучацький і короненьський/ та була поділена на виборчі дільниці. Таких виборчих дільниць в короненьському районі з кінцем грудня 46 р. було створено 8. При кожній такій виборчій дільниці була створена дільнична виборча комісія в якій в склад входять: голова, заступник, секретар і від 2-4 членів/с. Понад-рівня 3 члени. Закарів - 4, Ягорові - 4, Баранів - 2 і т.д./.

До кожної дільничної виборчої комісії належало фактично переведення виборів, а саме: реєстрація виборців і видання їм виборчих посвідок, знайдення/ураження виборчих ділової, виборчий порядок після закону, перелік голосів та протокол.

Реєстрація виборців по виборчих дільницях /виборчу дільницю становило кожне село, а в районі було створено дві виборчі дільниці/ почався з початком другої половини січня 47 р. і тривала два тижні.

Вся більшовицька пропаганда кампанія була введена від початку появи "указу", а очолював її районний партійний комітет. До кожної виборчої дільниці було призначено партійного представника /"уповноваженого"/ який ніс відповідальність за всю роботу, що велася в справі виборів. Він в першій мірі проводив в селі загальні збори на яких вибрано виборчу комісію і агітатори в що завданням мали вести виборчу пропагандивну кампанію серед об'ян. Забезпечував село різними бошурами, плакатами, листовками, пресою агітаційно-пропагандивного характеру. Він також проводив більше загальних мітингів та контролював всю роботу агітаторів по десятихатках та роботу виборчої комісії.

Народ участі в мітингах не брав /напр.: в с. Дубенко /уповноважений: Романко/ було переведено 7 загальних мітингів на яких переважно було 30 - 50 чоловік. В с. Красів на перших 5-ть мітингів ніхто не поїшов. Закарів - незважаючи на постійний обідок партизану, на мітингах було все не більше 10-30 людей. В с. Тростяні населення не брало ніякої участі в трьох мітингах. В самому районі Короні мітинги відбували тільки місцеві адміністрація, а населення не приходило.

відмовляючись, що не має в чо вступитися, вбачаючи і т.д. / Не по-
 м'яло - ні чого й сплюс агітати людей на мітинги / с. Пукниці,
 Бобрівники, Баранів, Красів, Усте-Зелене. Люди звичай-
 но втімали, бамбуків хати і т.д. щоб мати більше слугачів біл-
 пових старали найбільше використовувати / при помочі кількох
 підлітків / с. Велеснів, Аусенів, Усте-Зелене, Баранів, Ягорів
 і інші /

Змістом мітингів була передпідборка кандидатів "краще життя"
 в радянському союзі, пропаганда проти народно-визвольного
 руху українського народу. В с. Маварівка тов. Розкошанський
 сказав: "до виборів йдемо йти. Хто не піде, той ми його по-
 садимо в тюрму чи вивеземо на Сибір. Не слухайте сандерівців.
 До ніякої самостійної України не було і не буде. Є і буде
 Радянська Україна". Подібні виступи стрічалося на кожному мі-
 тингу, в кожному селі.

Прийняті рішення було проведено по всіх селах району мітинги
 з участю висуненого кандидата в депутати Гринчишин Вадим,
 секретаря райнаркому Криворот та їх колектив, що складався
 з 20 осіб - по тім кандидатах виступала велика кількість авто-
 біографів та з розповіддю про конгресне життя на Україні.
 Обійняла також до воля буде обставлятися за селян, щоб ми могли
 краще жити. Криворот говорив про радянське виборче право.
 Коли говорив Гринчишин з с. Пукниці, тоді одна жінка встала
 й заговорила: "Ви не говорите нам про щастя життя. Дайте, от
 мені хліба, бо я голодна. Зрештою дайте хліба, - піду господарити"
 "Дамо" - була відповідь. Подібне було в селі Новосілка. По
 такому виступі, звичайно збори закінчувались.

По наказу з району, кожному селу повинні було привезти депу-
 татку хлібом і сіллю та іншими матеріальними промовами. Голова с.
 Пукниці сказав, що нема в нього хліба. "В селі вісім" сказав
 Криворот.

Мітинги по десятихатках були перепропагандовані агітаторами,
 які складалися з більшовського активу та сільської інтелігенції.
 Змістом таких мітингів було читання преси та вивчення виступів
 Сталінської конституції. По деяких вивчили тільки вибор-
 че право в Рад-союзі. На запит повстанців селян "що ви там
 вчитеся по тих хатках" - вони відповіли: нічого, або говоримо
 свої перекладання, по-такусь та розбудимо кошик. А коли
 приїде контрбоя тоді агітатор читає, а ми слухали, або куримо,
 дехто спить, а інші в куці або жовті розмовляють. По вірши в селі
 кожної десятихатки. В більшості селах /с. Маварівка, Бобрівники,
 Микитів, Велеснів/ десятихатки були призначені агітатори були
 призначені але роботи там ніякої не було, аж поки не приїшли
 гарті вони. Можливо тоді зам'янувся поповнення пролітаризація -
 ані таїїної роботи по селах /с. Бобрівники, Красів, Маварівка
 і інші/.

Порядічно на кожному селі призначало тижнево від 50 - 80 шт.
 газет. В тому районі газети було від 30 - 50 шт. Решта
 це вся центральні і районні аноніми часописи.

Районна газета помішувала кожного числа статтю про вибори/напр. стаття: "Про демократичні вибори", "Виборче /громадянське право", "Всі на вибори", "День 9 лютого" і т.п. В багатьох числах було надруковано "Положення про вибори" та подано до загального відомо склад виборчих дільниць кожної та автобіографію кандидатів в депутати, в зв'язку з виборами появились статті про виконання вжиттєвого плану і перевиконання двома місяцями строку до дня виборів у різних районних вулицях.

Брошури, книжки, листунги масово вислані на села /тисок по 200-300 шт. - сс Задарів, Ягорів, Велеснів/. З брошур - це "Положення про вибори", "Конституція СРСР і УРСР", "Російський народ - велика вільна нація" і т.п. Плакати зображаючи культ трудявого героїзму, культ "часового" і "замістьного" життя в країні рад, советських громадян, що в радистів надають свої голоси за кандидатів, що їх вислав народ. Листунги - це глибоко змістовні рішення зі закликом йти голосувати /напр. 9-го лютого всі на вибори, Голосуємо за блок комуністів і безпартійних і т.п.

Крім вище сказаного, по селах району Ізидна культбригада, яка мала зі собою киноапаратуру та вивітлювала й ком'юні по кілька фільмів з життя радянського народу.

Разом з мітингами по селах відбувалися в районі семінари голів та секретарів сільрад, комбосонції, учителів, партійні збори на яких найбільше місце присвячувано майбутнім виборам до Верховної Ради УРСР.

Кандидату в депутати Гринчишин Євгеній, родом з Коронія /партійна/ бувшу наймичку польського пана Відені, яка заледки вміє підписатись, висунув коронський райпартком сільраду вчесь при тому в Бучачьким райпарткомом. А доби це виглядало більш демократично, до Коронія 12.1.47 був скликаний мітинг /всі десятички з кожного села/ яких "завердик" висунути кандидату. На подібне виборче вісе яке відбувалося в Бучачу 19.1.47 р. мало їхати по 8 представників з кожного села Коронського району. Вільна половина представників не їхала. А ці що їхали були привезені до Бучача силою. Напр. в с. Велеснів до 8 год. не явився ніхто з представників до Коронія звідки цілою вашкою мав їхати до Бучача. Тоді до села їх в районі де 10 майд-ствів та шукають представників. Коли довідалися що вони в церкві, обступили церкву й домогалися священника, щоб він перестав правити службу Богу. Коли священник заявив, що дальше правитиме, тоді вони зачепали й коли викорили люди з церкви, поїхали "представників" народу" й поїхали "добровільно" до Бучача. Було кілька шалених що втекли. Подібне було з представниками з с. Дубенка.

В тиждень перед виборами для крайньої есентивності "демократичних" виборів приїхало в район 160 суільшовців/війська існа/ які розіхалися нереально по селах.

Характеристика роботи цих відділів не-важлики у всіх селах району, ревізії, контролю десятків, підлуки коло хатів, обходи на певні вулиці сіл /сс Задарівка, Залісся

Иваноград, Бобрівники, Ядське / і контролю політичного вишколу населення агітаторами / напр. запити нкад-истів по хатах сс. Задарів, Красів, Мужиків, Велеснів хто не буде радше вставою до за виборів, які вибори будуть переводитися, хто мандатом і т.д. Вони хто з населення не знав чи не хотів відповісти, тоді звичайно кидали агітатора й сарказми за не те трояки арештуванням за бездіяльність.

В сам день виборів населення пішло голосувати, бойкотувати вибори боялось. Але "добровільно" як на твердять радянськи писали не пішло до урни, 10 % загально в район виборів голосувало добровільно. Це переважно урядові та підлий елемент. Решту тобто 90 % звичайно боячись внаслід арешту розстроїду / бо так звичайно голосили більшовики агітатори по селах / туди ~~агитатори~~ нкад-истами пере-голосували. Були випадки / напр. с. Устє-Зелене, Татарів, Вістра, Коронець / де населення виправалося і довго не хотіло йти голосувати, боїмо коли нкад-исти посилали свою активність частини людей пішла до урни.

В таких селах як Ядське, Комарівка, Коронець, Вістра, Яргорів, було багато порожніх голосів, однак їх замінили більшовики добрими і славали, що голосування пройшло в 100 % процент.

Було так / сс. Бобрівники, Ядське, Иваноград, Задарів, Велеснів, Дубенка, Устє-Зелене, Мужиків / коли виборців хотів йти до набіра, щоб перерахувати виборці, білетей, тоді його не впускали / а коли впустили, тоді звичайно не було там слівця. Сталось білетей дерти, й населення його дерло.

Знов було багато випадків / сс. Велеснів, Дубенка, Иваноград, Красів, Ядське / де більшовики самі кидали голоси за виборців, підраховувало його тільки яка сім'я.

Було кілька випадків в що виборці в присутності більшовиків відмовлялися голосувати називаючи їх різно / напр. в с. Вістра, - коли прийшли більшовики до Олексія Олексія й славали, щоб він йшов голосувати, він відмовився. Вони назвали його баншигом. Тоді він заявив, що він інвалід від цивільної війни. Нкад-истка почала кричати: "не піду голосувати. Я голосна, бося, мої діти в гоному думу покружи. Нехай вно шух тробить з вашими виборами. Ах зворали разом снігом нкад-исти за повід руки й завели до виборчого кіззачу де й за них й замі злинули голоси. Або в с. Тобозани, господар до нкад-истів "іди мені в хати, ти піду. Я знаю сам чи мені йти до виборів чи ні, ти мене не змусиш. Зрештою мені не хочеться й не піду до мені зробиш. Або в Корони господарня А. А. "мені не хочеться ти голосувати. За що? За твої дітми, не обдерли мене ви зо живого і сьогодні як так стукнули? За кого? За ту наймичку? Не піду! - і не пішла.

За більшовицьким твердженням населення району проголосувало 93,7 % . Решта не люди, до не брали участі в виборках.

РАДА ПРОПАГАНДА

В цьому районі була досить слабо поставлена Дружовна спора / листівки 100 шт., книжки 300 шт. / не мало такого вишару бегід має українства, як звичайно живе слово. Треба було його значно більше, але навіть його було дуже мало / всього в закритих зборів - по десятикратних се. Вістра, Усте- Зелене / Сам р. пропагандист не має можливості більше зробити, а всі інші члени не брали / а як це брали то дуже малу / у часті в противборчій пропаганді.

Район Монастириська.

В листопаді 1946 р. в республіканських газетах УРСР появилсь повідомлення Верховної Ради УРСР про нові вибори які відбудуться 9-го лютого 1947 р.

Монастирисьький район був зачислений до Підляської виборчої округи № 333 яка мала право висувати кандидатів в депутати до Верховної Ради УРСР.

З 1 січня 1947 р. По всіх селах монастирисьького району починається передвиборча більшовицька кампанія, яка кінчиться звичайно мітингами, на яких вибирають виборчу дільничу комісію та закликають стати участю в демократичних виборах які відбудуться 9 II 1947 р.

На закритому засіданні Підляського райпарткому, в парозумінні в Монастирисььким райпарткомом, коло 9-10 січня висували в депутати кандидата Григорія Слесейовича Грещика голову виконкому тернопільської області.

А. С. Грещико, народжений 1905 р. в селі Федорівна, Ізяславського району Миколаївської області. До 1923 р. вчився в Ізяславі, а відтак перейшов до криворожу, де кінчив 1928 р. кооперативну профшколу. В 1930 р. стає членом ВПІ/б/, та кінчить сільськогосподарський інститут в одесі. Відтак працює по колективізації сільськогосподарства, потім інспектором міграційної комісії по одеській області. Далше тут працює контролером при партійному контролі при обласпарткомі, а відтак начальником обласвідділу. З 1938 р. переводить на СЗ та стає головою виконкому Золотської селасті. Підчас війни був мобілізований і очолює розетку. На фронті дістав ступень генерал-майора. За хоробрість нагороджений орденом Леніна, орденом орденами Червоного Прапора, орденом Вітчизняної війни 1-го ступеня. Орденами "за оборону Сталінграда", "за визволення Варшави", "за перемогу над Німеччиною"; Польський уряд нагородив його орденом "Віргуті" "мільтарі" 4-го класу, медалами "За визволення Польщі", "За оборону Варшави". По війні Визунени на голову обласвиконкому тернопільської області, а зараз в кандидати де-

путатів до Верховної Ради УРСР.

По затвердженні /заресстрованні/ окружною підрайською виборчою комісією кандидатом появились в монастирському районі жовунги зі закликом йти голосувати за нього, а згодом зібрали кілька десятків до району селян в селі і переведено мітинг на якому був присутній кандидат Грешко.

По селах району при кінці січня розіхались "уповноважені", агітатори й партійні пропагандисти. Їх завданням було поїти до відомого кандидата в депутати по цій виборчій округі, роз'яснювати виборче право в радянському союзі та агітація по виборам.

Мітинги такі відбувалися в селі по тілька день. У створених десятихатках викладали сільські агітатори, якими були "кращі" селяни та сільська інтелігенція.

Всі семінари в районі з головами та секретарями кооперативу й учительства, що відбувалися частіше як звичайно, а саме щотижня один раз, були переведені під кутом агітації нових виборів.

Районна преса вмістила тільки статті про виборчі закони в УРСР, про їхню демократичність, в порівнянні з іноземними виборами правами їхньої демократичності, автобіографію кандидата та заклики йти голосувати за кращих людей українського народу.

Народ в мітингах можна сміло сказати участі не брав. Якщо був гнаний огню присутність була мінімальна. Вільшовицькі поповачі, громадники, просяки - нічого не помагало.

Де-не-де появлялися наші клумки й листівки зі закликом йти голосувати. Населення їх читало та бойкотувало вибори болясь. Це мало причому більшовицям виступати проти народно-визвольного руху з різними найбруднішими наклепами.

Тижень до виборів, щоб продемонструвати їх "демократичність" до райцентру приїхало 150 більшовиків, які розіхались по селах для переведення виборів в 99-99 виборів. Їхня кількість в селі залежала від кількості "неблагонадійного" елементу.

Населення зтероризоване за два роки більшовицької окупації, бачучи живу дійсність повного нещастя пішло огню гнине до виборів.

Монастирське. В день виборівше від 1-ої год. ночі ходили куд-коти й службовці а десятниками по хатах та приводили населення голосувати. До вечора закінчилися. Було 20% ачужених голосів. Більшовицькі їх заміняли частями.

Слобідка Горішна. Вечером вибрали куд-коти до виборчого льовало вів виборчу комісію та десятників. Держали їх до 1-ої год. ночі а потім пішли в село зняти виборців. До полудня ніхто в населення не ходив голосувати. По полудні кількох більшовиків разом з десятниками пішли по селі зі скриничками. Хто не хотів кинути голосу того записували й одні клумки за нього. Не голосувало цілком 50 % виборців.

Гарнізон, що був тут постійно скидав всю

ш. 1944

більському упову в суботу вечером перед виборами і сказав їх начальник: хто не піде голосувати з тим розчитаємось, як з бандитом, а десятина з цього виборців заарештуємо. Другого дня пішли по селах та поводили всіх виборців до урни.

Заставні. З рана ніхто з населення до голосування не пішов. Слідчий "Зоря" був підпитий й почав кричати до голови й секретаря сільради чому люди не йдуть голосувати. Його такі слова викликали сміх, бо за це він відповідати не міг. Тоді Зоря вибігав цитуючи й з пересердя вдарив його кілька разів в голову. Голова втік з приміщення, за ним і секретар. Тоді більшовики пішли з урнами по селі. Не голосувало цілком 30% виборців.

Гута Нова. До полудня ніхто з населення не голосував. Десятники по ходили по хатах вернули й сказали "уповномоченому" що населення не хоче йти голосувати. Тоді він зібрав нєкід-єстів / 85 / і пішли по селі зганяти виборців. До 12 год. ночі зганяти 70% населення, 30% не голосувало.

Висілля. Населення опору не ставило ніякого. Всі пішли го лосувати, боючись вивозу і арештування.

Маркова. Ночью на день виборів ходили більшовики по селі та вивали повстанців. Хотіли йти та питали селян чи підуть голосувати. Населення пізнало що то тріх більшовиків. Днем до виборів ніхто не пішов, щойно над вечером виборці гнали сільом пішли, до Вандри Михайлини прийшло 2 нєкід-єсти і виснажили її осу й не зібрану на мороз і так повели до урни. Тут "уповномочений" гравецький сказав: "Всіх нєкід-єстєв роз-отрєляєм, хто не пайдєот голосувати, бо єто все бандити". 50% виборців не голосувало цілком.

Завадівка. В день виборів населення проголосувало в 100% неслаблячи цілком опору.

Товстобоби. Начальник територіальному з'явив на мітингу хто не піде голосувати, то висилимо в Сибір, або. Однак до полудня ніхто не голосував крім десятників і виборчої комісії. Нєкід-єстєв /нач./ казався. Ходив горько кричав був десятників а відтак пішов разом з нєкід-єстами в село й зганяв сільом виборців. Вєшєло сховатися і цілком не йти голосувати 30% виборців. Решта тобто 70% "добровільно" проголосували.

Кориса. Населення проголосувало 80% 20% виборців не ходили до голосування. Більшовики за них самі поклали голоси.

Дришів. На передвиборчому мітингу секретарний МБ Паличенєв сказав: хто не піде до голосування того увєдєляють бандитом! В ніч на вибори до 12 год. проголосувала виборча комісія і десятники. Люди почали зганяти сільом. Прийшло кілька нєкід-єстєв до двір в Анни, де хата була замкнена. Вивалили двєрі та вивали її сільом на двір. При тому були й цілком дорогою до виборчого льокана. Голосувало 90% виборців.

Горжанка. Населення більш чим 50% участі не брало. Решту було сільом загнано до виборчої урни, до Анни Забушкин прийшли більшовики і коли вона не хотіла йти голосувати сільом виснажили її на сани та привезли до виборчого приміщення.

Вона й тут не хотіла голосувати за радянську владу. Синули її до північ і держали цілий день. Коли виявилось вечером що більше чим половину виборців не голосувало, тоді оперупонимочення МГБ Каврига казав: "давайте проголосуємо самі". Скільки там чоловік не голосувало тільки "давайте оплетенів і бросайте в урну".

Селів об'язавь погроз проголосувало до покудня в 100 % Вертники, Григорів, Опеля, Ковалівка, Добриводи, Саватски. В цих селах більшовики послили свій терор від першого повткту свого приходу. Населення живе постійно страхом. І тому вибори перейшли в 100 % без ніякого спротиву.

Д О В У Н Г И

розп'януті більшовицями на стінах під час виборчої кампанії

1. Всі, як один, відамо голоси на кращого сина /дочку/ нашої Батьківщини /прізвище, ім'я та по батькові кандидата з депутата/.
2. 9 лютого - день виборів до Верховної Ради УРСР.
3. Наш перший кандидат у депутати Й.В. Сталін.
4. Всі на вибори до Верховної Ради УРСР!
5. Всі як один відаймо голоси за кандидатів блоку комуністів і безпартійних.
6. Дня 9. II. 47. відамо свої голоси за кандидата /прізвище/.
7. Всі, як один, відамо свої голоси за вірного друга, за /прізвище кандидата/.
8. Великий Сталін - перший кандидат у депутати Верховної Ради Української РСР!
9. Хай живе Радянська держава - найдемократичніша держава в світі!
10. 9 лютого 1947 р. всі на вибори до Верховної Ради УРСР!
11. Хай живе Сталінська Конституція! Хай живе радянська демократія!
12. Смерть сацызтам, українсько-німецьким націоналістам і їх підсобицям!

Л О В У Н Г И

Розповідаючи білльтовиками на стінах під час виборчої кампанії

13

1. Всі, як один, відаємо голос за кращого сина /дочку/ нашої Батьківщини /прізвище, ім'я та по батькові кандидата з депутатами/.
2. 9 лютого - день виборів до Верховної Ради УРСР.
3. Наш перший кандидат у депутата І.В. Сталін.
4. Всі на зборах до Верховної Ради УРСР!
5. Всі як один відаємо голос за кандидатів блоку комуністів і безпартійних!
6. Дня 9.ІІ.47. відаємо свої голос за кандидата /прізвище/.
7. Всі як один, відаємо свої голос за сирого друга, за /прізвище кандидата/.
8. Великий Сталін - перший кандидат у депутата Верховної Ради Української РСР!
9. Хай живе Радянська держава - найдемократичіша держава в світі!
10. 9 лютого 1947 р. всі на зборах до Верховної Ради УРСР!
11. Хай живе Сталінська Конституція! Хай живе радянська демократія!
12. Смерть бандачам, українсько-німецьким націоналістам і їх підсобиникам!

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС СПРАВИ № _____

У справі (розділі опису, закінченому описі) підшито і пронумеровано 13
(тринадцять) _____ аркушів;

у тому числі літерні номери _____;

пропущені номери _____

+ аркушів внутрішнього опису _____

Особливості фізичного стану та формування справи	Номери аркушів
1	2

Спеціаліст

Посада

21 серпня 2018 року

(підпис)

Г. Табачанка

(ініціали (ініціал імені), прізвище)